

Nr 12

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av motioner om kvinnlig tronföljd.

Ärendet

I detta utlåtande behandlas de likalydande motionerna I:511 av herr Holmberg (h) och II:636 av herr Bohman (h). Texten är tryckt i första kammaren.

Hemställan avser: »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla att grundlagberedningen erhåller i uppdrag att utarbeta förslag till de grundlagsändringar som erfordras för att införa kognatisk tronföljd i vårt land».

Motionärerna anför att tre typer av kvinnlig tronföljd är tänkbara, nämligen *dels* den fullt kognatiska där den tidigare regentens äldsta barn oavsett kön ärver kronan, *dels* den kognatiska där döttrarna efterträder sönerna och deras avkomma i en syskonskara, *dels* den agnatisk-kognatiska där kvinnan erhåller tronen då dynastin inte har någon man som genom man härstammar från stamfadern. De förordar alltså den andra typen. Beträffande motiveringen hänvisas till motionen I:511.

Frågans tidigare behandling

Under senare år har förslag om införande av kvinnlig tronföljd framförts i riksdagen vid tre tillfällen, nämligen 1964, 1966 och 1967.

I sitt utlåtande 1964 (nr 24) redovisade utskottet frågans behandling i riksdagen 1952 i anledning av då väckta motioner samt inom författningsutredningen. Utskottet anförde att frågan mycket nära berörde principfrågan om statsformen och därför borde ses i ett vidare sammanhang. Då frågan om en genomgripande författningsreform just var föremål för överläggningar och utskottet inte ville tillstyrka en framställning från riksdagens sida som kunde föregripa dessa överläggningar, hemställde utskottet om avslag på motionerna. Åtta ledamöter (4 h, 2 fp, 2 cp) reserverade sig med yrkande om begäran hos Kungl. Maj:t om utredning och förslag angående införande av kvinnlig tronföljd utan brytande av gällande succession samt av behörighet för kvinnliga medlemmar av konungahuset att vara regent och ordförande i tillförordnad regering. Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 5 saml. 2 avd. Nr 12

I sitt utlåtande 1966 (nr 12) uttalade utskottet, att de synpunkter som anfördes 1964 alltjämt ägde giltighet, och avstyrkte de väckta motionerna. Fyra ledamöter (3 h, 1 fp) reserverade sig med samma yrkande som i 1964 års reservation. Riksdagen följde utskottet.

I sitt utlåtande 1967 (nr 5) anförde utskottet, efter att ha erinrat om riksdagsbehandlingen av frågan 1964 och 1966, att det vidare utredningsarbetet i författningsfrågan uppdragits åt grundlagberedningen, som bl. a. skulle överväga statschefens ställning i en modern parlamentarisk demokrati. Med hänsyn härtill fann utskottet ej skäl till någon riksdagens åtgärd i anledning av de väckta motionerna. Reservation avgavs även nu av fyra ledamöter (3 h, 1 fp) med samma yrkande som tidigare. De anförde bl. a. att det inte är säkert att grundlagberedningen prövar frågan om kvinnlig tronföljd i samband med sina överväganden om statschefens ställning. Motionerna avslogs av riksdagen.

Utskottet

Under hänvisning till sina av riksdagen godkända utlåtanden över motioner om kvinnlig tronföljd 1964, 1966 och 1967 hemställer utskottet,
att riksdagen avslår motionerna I: 511 och II: 636.

Stockholm den 8 februari 1968

På konstitutionsutskottets vägnar:

GEORG PETTERSSON

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Georg Pettersson (s), Erik Olsson (s), Carl Albert Anderson (s), Sveningsson (h), fru Segerstedt Wiberg (fp), herrar Dahl (s), Sörlin (s), Sörenson* (fp), Svenungsson (h) och Ernst Olsson* (cp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Hamrin i Jönköping (fp), Henningsson (s), Wahlund (cp), Magnusson i Tumhult (h), fru Thunvall (s), herrar Johansson i Trollhättan (s), Andersson i Billingsfors (s), Norrby (fp), Henrikson (s) och Lindberg (cp).

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar Sveningsson (h), Svenungsson (h), Hamrin i Jönköping (fp) och Magnusson i Tumhult (h):

Av de skäl som anförts i de reservationer, vilka avgetts till utskottets utlåtanden angående kvinnlig tronföljd bl. a. förra året, och då den typ av kvinnlig tronföljd som föreslås i motionerna framstår som den riktigaste, anser vi att utskottet bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 511 och II: 636 hos Kungl. Maj:t anhåller att grundlagberedningen får i uppdrag att utarbeta förslag till de grundlagsändringar som erfordras för att införa kognatisk tronföljd i vårt land.

